

REPUBLICA MOLDOVA

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU ACREDITARE ȘI ATESTARE

A V I Z U L

Comisiei specializate create prin Ordinul nr.03-81
al Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare pentru evaluarea Institutului
Patrimoniului Cultural al AȘM

Profilul :

Geneza și evoluția artei naționale

Membrii Comisiei specializate:

Ion Gagim, doctor habilitat în pedagogie, profesor universitar,
Universitatea de Stat “Aleco Ruso” din Bălți,

Eleonora Barbas, doctor în studiul artelor, conferențiar,
Universitatea Pedagogică de Stat “Ion Creangă” din Chișinău,

Constantin Spînu, doctor în studiul artelor, conferențiar,
Universitatea Tehnică din Moldova

Reprezentantul Centrului Studiul Artelor al IPC al AȘM

Stavilă Tudor, doctor habilitat în studiul artelor, director

Chișinău - 2013

RAPORT

al Comisiei pe profilul de cercetare *Geneza și evoluția artei naționale* privind evaluarea științifică a **Institutului Patrimoniului Cultural** al Academiei de Științe a Moldovei

Evaluarea activității Institutului Patrimoniului Cultural la profilul *Geneza și evoluția artei naționale* s-a desfășurat conform prevederilor Regulamentului în cauză și a Fișei de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării.

Comisia, în perioada indicată în Ordinul CNAA, a examinat starea de lucruri exercitând următoarele acțiuni:

- a) examinarea Raportului de autoevaluare la profilul nominalizat;
- b) verificarea corespunderii datelor, informațiilor, indicatorilor expuse în Raportul de autoevaluare, pe capitolele respective, cu materialele care au stat la baza întocmirii lui;
- c) examinarea tematicii programate pentru cercetare în perioada indicată, criteriile de identificare / formulare a temelor de cercetare;
- d) examinarea (lecturarea, analiza) lucrărilor științifice expuse în raport, pe genuri;
- e) examinarea planului de activitate al Centrului Studiul Artelor și a coeficientului de realizare a lui;
- f) examinarea condițiilor de lucru ale cercetătorilor, a dotării cu spațiile și instrumentarul necesar etc.;
- g) discuții cu membrii colectivului de cercetători din cadrul Centrului Studiul Artelor în vederea determinării atmosferei moral-psihologice, a opiniilor cercetătorilor privind problemele cu care se confruntă, doleanțele, sugestiile, a viziunilor de viitor etc.
- h) asistarea la unele activități ale Institutului, desfășurate în perioada respectivă.

Cercetările și rezultatele obținute în cadrul Centrului Studiul Artelor în perioada indicată (2007-2011) s-au desfășurat pe Direcția strategică *Edificarea statutului de drept și punerea în valoare a patrimoniului cultural și istoric al Moldovei în contextul integrării europene*. Direcția generală de cercetare: *Geneza, evoluția și tipologia artelor naționale (istoria și teoria artelor vizuale și audio-vizuale)*.

Centrul Studiul Artelor, cu cele două secții ale sale – Arte audiovizuale și Arte vizuale - al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM, are menirea de a realiza cercetări fundamentale în domeniul istoriei și teoriei artelor naționale, elaborând și publicând lucrări științifice sub formă de monografii, studii de sinteză, articole științifice în artele plastice, muzicale, teatrale, cinematografie și arhitectură și de a difuza rezultatele prin publicații, consultanță, sesiuni științifice naționale și internaționale, expoziții, emisiuni Radio/TV etc. Centrul Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural este unicul centru de cercetare în domeniul artelor în Republica Moldova.

Conform structurii personalului, Centrul dispune de 32 de unități (posturi ocupate). Raportul mediu pentru perioada evaluată de doctori-doctori habilitați este de 19/9.

În perioada 2007-2011, Centrul Studiul Artelor a realizat un șir de proiecte de cercetare științifică fundamentală:

- 2006-2010 - Proiect instituțional de cercetare: 06410013F *Geneza și evoluția artei naționale (2006-2010)*. Cond. – Ana-Maria Plămădeală, dr. hab. în studiul artelor.
- 2009-2010- Proiect internațional de cercetare (din cadrul Proiectelor comune de cercetare între Academia de Științe a Moldovei și Fondul Cercetării Fundamentale din Federația Rusă): 09.820.07.02UF. *Cultura audiovizuală și rolul ei la formarea tinerei generații. (2009-2010)*. Cond. – Violeta Tipa, dr. în studiul artelor.

- 2007-2010 - CSA (Silviu Tabac) a participat la proiectul internațional interacademic „Trouvaiiles monétaires” („Descoperiri monetare”), realizat de Gruparea Europeană de Cercetare/ Groupement de Recherche Européen (GDRE), dirijat de Centrul Național de Cercetare Științifică (Centre National de la Recherche Scientifique) din Franța și cu participarea cercetătorilor din Franța, România, Republica Moldova, Polonia și Slovenia
- 2011- proiecte instituționale 11.817.07.18F. Patrimoniul artistic al Republicii Moldova în contextul multiculturalismului european: cercetare, valorificare. 2011-2014. Cond. – Tudor Stăvilă, dr. hab. în studiul artelor; proiecte de inovare și transfer tehnologic: 11.824.08.139T. Republica Moldova. Patrimonial. 2011-2011. Cond. – Tamara Nesterova, dr. în studiul artelor.

Printre rezultatele semnificative obținute în perioada de referință menționăm:

Secția Arte Audiovizuale.

În cadrul compartimentului „Arta muzicală din Republica Moldova în ansamblul culturii europene” a fost realizat studiul multidimensional al patrimoniului muzical local și raportarea acestuia la contextul național și european. Direcțiile principale de activitate științifică s-au axat pe cercetarea celor trei mari segmente ale artei sonore naționale: muzica academică, muzica religioasă și muzica tradițională.

Cercetătorii compartimentului „Arta cinematografică și televiziunea Republicii Moldova. Interferențe europene” și-au pus drept scop extinderea și modernizarea ariei metodologice prin fructificarea abordării interdisciplinare în domeniile creației filmice. Cercetarea procesului evoluției/involuției filmului moldovenesc de ficțiune, nonficțiune, animație în coordonatele socio-politice și istorico-culturale ale diferitor epoci prin grila antinomiilor „artă-ideologie”, „artist-putere” și a interculturalității fenomenului cinematografic s-a soldat cu elaborarea primei istorii a filmului național.

La compartimentul „Arta teatrală din Republica Moldova în context european: istorie și teorie” a fost realizată, în contextul larg al mișcării teatrale internaționale și prin prisma problematicii teoretice moderne, aprofundarea cercetărilor în domeniul istoriei teatrului național: a fost analizat traseul creator parcurs de teatrul „Luceafărul”, au fost investigate montările relativ recente ale regizorilor P.Vutcărau, A.Vasilache, A.Grecu, au fost reevaluate spectacolele de balet din repertoriul Teatrului Național de Operă și Balet, a fost radiografiată dramaturgia postmodernistă scrisă pentru a pune în valoare specificul personajului din aria de creativitate respectivă.

Secția Arte vizuale.

La compartimentul “Artele plastice din Republica Moldova în contextual cultural european” au fost dezvăluite aspecte istorice și teoretice ce țin de arta națională medievală, cum ar fi cercetarea complexelor rupestre și a schiturilor cu componente rupestre; cetatea din Chilia, urbanismul și arhitectura ecleziastică medievală prin prisma cunoștințelor profesionale ale constructorilor medievali, legitățile de organizare a formei arhitecturale comune pentru arealul bizantino-balcanic și al Europei de Est, pictura monumentală din sec. XVII, orfevrăria laică și bisericească, precum și de arta modernă și contemporană din secolele XIX-XX. A fost finalizată lucrarea cu genericul „Istoria artelor plastice și arhitecturii din Republica Moldova” în cadrul căreia a fost elaborată o lucrare colectivă de sinteză care a înglobat istoria celor mai importante fenomene artistice din domeniul artelor vizuale, impunându-se ca o primă încercare de a cumula în cadrul unei singure lucrări multitudinea de fenomene eterogene, fiecare dintre care a solicitat principii și metode de analiză autonome. Au fost readuși în circuitul științific artiștii basarabeni din diaspora, au fost elucidate noi domenii din sfera artelor plastice.

În cadrul Centrului au fost editate un șir de monografii în țară și în străinătate, articole științifice, culegeri ale anuarului “Arta”, au fost organizate conferințe științifice cu participare internațională ș.a. Cercetătorii au participat cu comunicări la conferințe naționale și internaționale, au publicat rezumate la conferințe naționale și internaționale.

A fost elaborat și editat albumul „Republica Moldova, patrimonial”, în care au fost descrise monumente de istorie și cultură din Republica Moldova – arheologice, etnografice, arhitectură, artă plastică, colecții muzeistice ș.a.

Colaboratorii Centrului Studiul Artelor au fost cooptați ca membri ai diferitor structuri publice constituite prin hotărâri de Guvern: Stavilă T. - Membru al Colegiului Ministerului Culturii, Președinte al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii; Șlapac M. - Președinte al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii, Președinte al Comisiei de Heraldică de pe lângă Președinția RM; Dănilă A. - Membru al Colegiului Ministerului Culturii; Tabac S. - Vicepreședinte al Comisiei de Heraldică de pe lângă Președinția RM.; Nesterov T. - Membru al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii.

Totodată, colaboratorii Centrului sunt membri ai diferitor Uniuni de creație din Republica Moldova: Uniunea Artiștilor Plastici - Stavilă T., Ciobanu C., Malcoci V., Toma L., Rocaciuc V., Marian A.; Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor - Axionov V., Dănilă A., Galaicu V., Ghilaș V., Chiseliță V., Nagacevschi E.; Uniunea Cineaștilor - Olărescu D., Plămădeală A.-M., Poiată M.; Uniunea Muzicienilor - Dănilă A.; Uniunea Teatrală - Coroliova E., Fedorenco V., Khalil-Butucio D.

Colaboratorii Centrului sunt implicați activ în diverse activități conexe cercetării. De exemplu, ponderea cercetătorilor implicați în procesul de instruire este de 30%, participând în activitatea de formare a tinerilor specialiști la Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Liberă Internațională ș.a.

Ponderea cercetătorilor abilitați cu dreptul de conducător științific al tezelor de doctorat 11/33: Dănilă A., Coroliova E., Ghilaș V., Olărescu D., Plămădeală A.-M., Galaicu V., Stavilă T., Malcoci V., Toma L., Șlapac M., Nesterov T.

Membrii Centrului participă activ la promovarea imaginii științei. La acest capitol au fost publicate 56 de articole, realizate 24 de emisiuni Radio / TV.

Centrul este implicat în activitatea de cooperare internațională cu: Institutul de Istoria Artei „G. Oprescu” al Academiei Române, Institutul de Etnologie „C. Brăiloiu” al Academiei Române, Institutul de Arheologie și Istoria Artelor, Cluj Napoca.

Conform metodologiei de evaluare, expunem în continuare analiza rezultatelor obținute pe compartimentele II, III, IV și V ale *Fișei de evaluare*.

II. PERFORMANȚĂ ȘI VIZIBILITATE LA NIVEL INTERNAȚIONAL

2.1. Publicații în străinătate

Compartimentul în cauză reflectă situația obiectivă a activităților științifice ale Centrului, prin publicațiile apărute la București, Kiev, Moscova, Tel-Aviv, Iași, Viena, Sankt-Petersburg, Munchen, în egală măsură ilustrând calitățile colaboratorilor neacoperite de o finanțare suficientă și eficientă, fapt care afectează cercetările. Ca și în majoritatea cazurilor monografiile și publicațiile apărute se datorează surselor obținute din granturile externe. Comisia a analizat situația reală pe compartimente, concluzionând următoarele:

Monografii – 2 (autori: TOMA, L. *Eugenia Gamburd*. Tel Aviv, ZviPrinting Corporation L.T.D., 2007, 143 p.; CONDRATICOVA, L. *Alexei Marco. Destinul unui bijutier din Moldova*. Iași, Lumen, 2011, 200 p. , ISBN 978-973-166-275-6).

Capitole în monografii – 3 (autori: Tabac S. et al. *Stemele cetății Albe*. În: *Comemorarea lui Ștefan cel Mare, Domn al Moldovei*, București, 2007; Nesterov T. *Otrajenie v arhitecture moldavscogo narodnogo jilișcea ierarhii seliscogo obșcestva*. În: *Jilișce kak fenomen etnicescoi culiturî*. Sankt-Petersburg, 2008; Șlapac M. *Ianîcearî v srednevecovîh crepostiah Moldovî*. În: *Novi doslișdennea pamiatoc kayațkoi lji v Ukraine*, Kiev, 2008).

Cărți de specialitate pentru învățământul universitar (dicționare / enciclopedii, manuale) – 1. (CONDRATICOVA, L. *Arta bijuteriilor din Moldova*. Iași, Lumen, 2010, 286 p. ISBN 978-973-166-236-7).

Articole în reviste ISI nu au fost publicate.

Articole în alte reviste editate în străinătate – 46, care și-au făcut apariția în reviste de specialitate din România, Federația Rusă și Austria.

Articole în culegeri – 24.

Publicații științifice electronice – 1.

Rezumate (teze) la conferințe științifice – 30.

Pe lângă aceasta, un șir de articole în dicționare / enciclopedii (30 la număr) au fost publicate în astfel de edituri europene prestigioase ca *Algemeines Lexicon* și cea a Academiei Române (aspect care nu figurează nici în solicitările materialelor, nici în cerințele fișei de evaluare).

Punctaj total pentru compartimentul 2.1 Publicații în străinătate – 65.

2.2. Impactul internațional al cercetărilor și elaborărilor

Proiecte de cercetare obținute prin competiție de la organizații din străinătate – 1. Silviu Tabac a participat la proiectul internațional interacademic „*Trouvailles monétaires*” („Descoperiri monetare”), realizat în anii 2007-2010 de Gruparea Europeană de Cercetare/ *Groupement de Recherche Européen* (GDRE), dirijat de Centrul Național de Cercetare Științifică (*Centre National de la Recherche Scientifique*) din Franța și cu participarea cercetătorilor din Franța, România, Republica Moldova, Polonia și Slovenia. Rezultatele cercetărilor au fost raportate la instituția-coordonator Muzeul Național de Arheologie și Istorie a Moldovei. Bugetul total 218400 euro. (Rep. MD – 100000 lei).

Premii, precum și brevete în străinătate pentru rezultatele cercetărilor nu au fost obținute.

Rapoarte la invitație la conferințe (în plen) – 35.

Comunicări orale la conferințe – 26.

Medalii obținute la expoziții sau saloane internaționale, precum și alte distincții de apreciere a rezultatelor nu au fost obținute.

Punctaj total pentru compartimentul 2.2. Impactul internațional al cercetărilor și elaborărilor – 47.

2.3. Apreciere internațională și activități de expertiză

Specificul acestui compartiment ține de faptul în care activitățile de cercetare în domeniul artelor și vizibilitatea lor internațională sunt o prioritate națională prin interesul manifestat de instituțiile publice pentru punerea în valoare a patrimoniului artistic din țară, interes care deocamdată nu s-a produs, fiind o activitate mai mult individuală, decât colectivă.

Printre realizările la acest compartiment menționăm: Tabac S. este membru al colegiului de redacție al revistei de specialitate de peste hotare „*Archiva Moldaviae*” (Arhivele Naționale ale României, Iași – I (2009), precum și este membru al Biroului zonal Iași al Comisiei Naționale de Heraldică, Genealogie și Sigilografie a Academiei Române pentru avizarea propunerilor de steme teritoriale. Condraticova L. a exercitat funcția de referent științific al Editurii *Lumen* din Iași, (2010-2011) și de referent științific al revistelor cotate ISI: 1. *Revista de educație multidimensională*, Iași; 2. *Revista Posmodern Opening*, Iași.

La fel, Silviu Tabac a fost invitat în calitate de cercetător pentru Cursul opțional la secția „Istoria Artelor” a Facultății de Istorie a Universității din București, anul III „*Introducere în arta numismatică și heraldică*”, 2008-2009 (32 ore, 4 credite.).

Punctaj total pentru compartimentul 2.3. Apreciere internațională și activități de expertiză – 35.

III. CONTRIBUTIE STIINTIFICA SI RECUNOASTERE NATIONALA

Evaluand activitățile din cadrul compartimentului *Contributie stiintifica si recunoastere nationala* Comisia a constatat că rezultatele activităților științifice ale Centrului Studiul Artelor sunt reflectate într-un șir de monografii și articole științifice publicate, în comunicări la diverse simpozioane naționale și internaționale din țară și străinătate, punând în circuit cunoștințe noi, originale ce țin de studiul artelor, studiul proceselor socio-culturale.

În cadrul Centrului au fost editate în țară :

Monografii - 26, semnate de Dănilă A., Marian A., Nesterov T., Rotaru P., Cemortan L., Șlapac M., Olărescu D., Condraticova L., Malcoci V., Galaicu V., Ghilaș V., Plămădeală A-M., Țarălungă A., Gozun P., Stăvilă T., Tîpa V., Coroliova E., Rocaciuc V. Majoritatea din ele au fost editate în anul 2008 (8 monografii). (A fost constatată lipsa ISBN-lui la unele monografii).

Capitole în monografii – 36 .Majoritatea au fost realizate în anul 2010 (29), publicate în monografiile : *Maria Bieșu – vocație și destin artistic și Молдавско-русские взаимосвязи в искусстве*.

Articole în reviste naționale, categoria A nu au fost realizate.

În perioada supusă evaluării au fost publicate 65 de articole în reviste naționale, categoria B. Numărul acestora pe an variază între 3-25. Majoritatea au fost publicate în *Tyragetia. Anuarul Muzeului Național de Arhiologie și Istorie a Moldovei și Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă*, iar din 2011 și în seriile revistei ARTA, fiind semnate de majoritatea colaboratorilor CSA Andrieș-Tabac S., Bohanțov A., Ciocanu S., Tîpa V., Galaicu V., Olărescu D., Chiseliță V., Condraticova L., Ghilaș V.

Articole în reviste naționale, categoria C. În perioada dată se observă o dinamică în publicarea articolelor din categoria C. Dacă în anul 2007 au fost publicate 35 de articole, atunci în 2011 numărul lor este de 40. Majoritatea articolelor au fost publicate în revistele: *Arta. Seria Arte ; Arta. Seria Arte audio-vizuale* (până în 2010) și *Akademos. Revistă de știință, inovare, cultură și artă* - publicații academice cu apariție ritmică și constantă, recunoscute de specialiștii din țară și străinătate.

Au fost publicate 39 de articole în culegerile: *Eugen Doga compozitor, academician; Antologia D.Cantemir. Dimensiuni ale universalității; Arta muzicală din Republica Moldova. Istorie și modernitate; Cercetări de muzicologie; Cultura audiovizuală : provocări și tendințe ș.a.*

Publicații științifice electronice au fost realizate în special în ultima perioadă (12 1 anumăr). A fost elaborat Web-site: Patrimoniul Cultural al Republicii Moldova, compartimentul “Arte vizuale” – www.patrimoniul.md – (autori Stăvilă T., Ciobanu C). Au fost realizate 9 publicații științifice electronice semnate de Axionov N., Chiseliță V., Condraticova L., Частина A. In perioada supusă evaluării au fost realizate teze și rezumate la confrințe naționale și naționale cu participare internațională, raportate sporadic, deoarece într-o anumită perioadă nu erau recunoscute ca publicații științifice.

Punctaj total pentru compartimentul Contributie stiintifica si recunoastere nationala – 42.

3.2. Impactul și relevanta stiintifica

Premii de Stat ale Republicii Moldova în perioada evaluată nu au fost acordate. Premii ale Academiei de Științe a Moldovei, obținute în perioada evaluată - 3 (M. Șlapac – Savantul anului, 2008; L. Condraticova- Premiul AȘM, 2008; V. Galaicu, V. Ghilaș – Premiul AȘM, 2009). Alte premii / titluri onorifice naționale, obținute în perioada evaluată - 3: D.Olărescu – Ordinul de Onoare, 2011; A.Dănilă – Maestru în Arte, 2011; V.Barbas – Premiul Național al Tineretului în domeniul Literaturii și Artei, 2011.

Rapoarte la manifestări științifice naționale - 41.

Punctaj total pentru compartimentul 3.2. Impactul si relevanta stiintifica – 14.

3.3. Apreciere națională și antrenare în activități conexe cercetării.

În perioada supusă evaluării au fost conferite două titluri științifice: profesor cercetător - T.Stăvilă, 2011; conferențiar cercetător - L.Toma 2008.

Au activat în calitate de membri ai colegiului de redacție 9 colaboratori: T Stăvilă, A-M Plămădeală, C.Ciobanu, T.Nesterov, D.Olărescu, V.Ghilaș, V.Galaicu, M.Șlapac, L.Condraticova, precum și în calitate de conducători ai programelor de stat, ai proiectelor de cercetare 4 colaboratori: T.Stăvilă, A.-M. Plămădeală, V.Tipa, T.Nesterov.

În calitate de președinți, copreședinți ai Comitetului de program al manifestărilor științifice din țară ales în perioada evaluată au activat 4 colaboratori : A.Dănilă, T.Stăvilă, S.Tabac, A-M. Plămădeală. În calitate de experți ai CSSDT sau CNAA, ai altor proiecte și activități științifice la nivel național în perioada evaluată au fost desemnați 5 colaboratori :T.Stăvilă, D.Olărescu, T.Nesterov, V.Tipa. C.Ciobanu.

T. Stăvilă a activat în calitate de Membru al comisiei specializate de evaluare în scopul acreditării organizațiilor din sfera științei și inovării (2 participări).

În calitate de președinte, secretar, membru al consiliilor științifice specializate de susținere a tezelor de doctor, doctor habilitat au activat 5 colaboratori: A.-M. Plămădeală, M.Șlapac, T.Stăvilă, V.Malcoci, V.Tipa, iar în calitate de președinte, secretar al seminarului științific de profil - 4 colaboratori : M.Șlapac, D.Olărescu, A.Dănilă, L.Condraticova.

Ca referenți la teza de doctor habilitat/doctor au fost numiți 6 colaboratori :T.Nesterov, C.Ciobanu, P.Rotaru, A.Dănilă, V.Galaicu, T.Stăvilă.

Punctaj total pentru compartimentul 3.3. Apreciere națională și antrenare în activități conexe cercetării – 24.

IV. RELEVANȚA ECONOMICĂ

Estimarea indicatorilor de rezultat al activității Centrului Studiul Artelor la profilul „Geneza și evoluția artei naționale, anii 2007-2011” în conformitate cu prevederile compartimentului *Activitatea de brevetare licențiere a produselor*, parte componentă a capitolului IV. *Relevanța economică*, a Fișei de evaluare a organizațiilor din sfera științei și inovării, nu poate fi efectuată dat fiind specificul activității Centrului nominalizat. Până la etapa actuală obiectivele Centrului Studiul Artelor nu prevedeau contracte de licență (în baza brevetelor, know-now (punctul 4.1.1. al Fișei de evaluare), implementarea brevetelor (punctul 4.1.2), obținerea brevetelor, elaborarea regulamentelor tehnice și înregistrarea standardelor (punctul 4.1.3), înaintarea cererilor de brevetare la AGEPI (punctul 4.1.4).

Punctaj pentru compartimentul Relevanță economică – 0.

4.2 Transfer tehnologic

În conformitate cu prevederile indicatorilor compartimentului *Transfer tehnologic* estimarea rezultatelor Centrului Studiul Artelor s-a efectuat după cum urmează:

Tehnologii, secvențe tehnologice, produse noi realizate și valorificate de agenți economici prin contract cu un volum de finanțare mai mare de 100 mii lei per contract, indicatorul de rezultat a fost estimat grație realizării de către Centrul nominalizat a Proiectului de Inovare și Transfer Tehnologic 11.824.08.139T. Republica Moldova. Patrimonial. 2011-2011, cond: Tamara Nesterova, dr. în studiul artelor, volum de finanțare 200 mii lei. Rezultatele sunt reflectate în Raportul de autoevaluare a Centrului Studiul Artelor, confirmat de editarea proiectului Republica Moldova patrimonial, Editura Princeps, 2011, 294 p.

Cât privește *Proiecte înaintate la alte concursuri în cadrul programelor internaționale* indicatorul de rezultat a fost evaluat grație realizării de către personalul Centrului a Proiectului Internațional de cercetare (Proiecte comune de cercetare între Academia de Științe a Moldovei și

Fondul Cercetării Fundamentale din Federația Rusă) 09.820.07.02UF *Cultura audiovizuală și rolul ei la formarea tinerei generații* (2009-2010). Cond. Violeta Tîpa, dr., în studiul artelor, volum de finanțare -82,2 mii lei din partea Republicii Moldova. Rezultatele sunt reflectate în Raportul de autoevaluare a Centrului Studiul Artelor. Lucrarea respectivă în limbile română și rusă a fost editată în 2011, 434 pag. La fel menționăm la acest subiect o participare (Stavilă T.) la Proiectul European „Europass” cu genericul „Aspecte actuale ale restaurării operelor de artă monumentală”, proiect comun cu Institutul de Istoria Artei „G.Oprescu” al Academiei Române, anul 2010.

La subcompartimentul *Produse științifice create, înregistrate*, indicatorul de rezultat a fost estimat în baza înregistrării de către Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova la 26 ianuarie 2010, proces verbal Nr. 33 IV, a Stemei personale Silviu Tabac din Chișinău, autori Silviu Tabac, doctor în istorie, cercetător științific coordonator, vicedirector al Institutului Patrimoniului Cultural al A.S.M., coautor Constantin E. Ștefănescu, pictor Mariana Șlapac, doctor habilitat în studiul artelor. Este prezentată lista evaluărilor heraldice din anii 2007-2011 înregistrate de către Comisia Națională de Heraldică a Republicii Moldova în Armorialul General al Republicii Moldova.

Punctaj total pe compartimentul 4.2 Transfer tehnologic – 23.

4.3. Asistență și servicii științifice prestate

În conformitate cu prevederile indicatorilor compartimentului *Asistență și servicii științifice prestate*, estimarea rezultatelor Centrului Studiul Artelor s-a efectuat după cum urmează:

La punctul *Prestări de servicii în alte subdiviziuni științifice* indicatorul de rezultat a fost estimat în baza prestării de servicii realizate de o parte din personalul Centrului în instituțiile de învățământ universitar din Republica Moldova, soldate cu ținerea prelegerilor la ciclul universitar și cel de master în Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice, Academia de Studii Economice, Universitatea Tehnică a Moldovei, Universitatea Liberă Internațională la disciplinele „Istoria teatrului muzical”, „Istoria cinematografeiei universale”, „Estetica filmului”, „Dramaturgia filmului de nonficțiune”, „Istoria și estetica filmului național”, „Istoria televiziunii universale”, „Dramaturgia filmului de ficțiune”, „Tehnici și construcții cinematografice”, „Procedee dramatice”, „Principii de analiză a actului spectacular”, „Forme și idei în artele audiovizuale”, „Teoria dramei”, „Bazele teoriei și practicii jurnalismului”, „Jurnalismul cultural”, „Cultura media: Strategii și practici comunicaționale”, „Istoria arhitecturii universale”, „Istoria arhitecturii naționale”, „Istoria artelor universale”, „Patrimoniul cultural universal”. În aceste activități în perioada expusă evaluării au fost implicați următorii colaboratori ai Centrului Studiului Artelor: dl. A. Dănilă, dna. Ana - Maria Plămădeală. dl. D. Olărescu, d-ra V. Tîpa, dl. M. Poiată, dna Khalil-Butucioc, dl. V. Malcoci. Prestările de servicii în mediul didactico-științific universitar s-a soldat și cu elaborarea de suport științifico-didactic pentru studenți și cadre profesoral-didactice: manualul „Bazele scenografiei” elaborat de dnii Malcoci V., Balan P. pentru Universitatea Liberă Internațională; programa analitică pentru cursul de masterat „Simbolurile naționale din Estul Europei” (Universitatea de Stat din Moldova), elaborată de dl. S. Andrieș-Tabac.

La punctul *Consultanță* indicatorul de rezultat a fost estimat în baza faptului că Centrul Studiul Artelor realizează frecvent servicii de consultanță la solicitările Guvernului, Ministerelor Educației și Culturii, Primăriei municipiului Chișinău, cele mai frecvente referindu-se la protecția monumentelor de arhitectură sau amplasarea monumentelor de sculptură în Republica Moldova. Registrul acestor consultanțe se păstrează la secretarul științific al Institutului.

La subcapitolul *Organizarea manifestărilor științifice naționale și internaționale cu participarea internațională* au fost realizate următoarele activități: *Eugen Doga – compozitor, academician (aniversarea a 70 de ani)*, 1 martie 2007, Chișinău, AȘM; *Teatrul la răspântie de secole* (Omagiul membrului corespondent al Academiei de Științe a Moldovei Leonid Cemortan la 80 de ani), octombrie, Chișinău, 2007, AȘM; Conferința dedicată istoriei Teatrului

„Luceafărul”, mai, 2008, Chişinău, AŞM; Conferinţa ştiinţifică *Actorul Mihai Volontir -75 ani* 15 iulie, 2009; Simpozionul ştiinţific *Ion Ungureanu – actor, regizor, om de cultură*, dedicat conferirii titlului de Doctor Honoris Causa al AŞM, 7 mai 2009; Simpozionul *Maestrul Glebus Sainciuc - Doctor Honoris Cauza* al AŞM, 21 iulie 2009 etc.

Punctaj total pentru compartimentul 4.3. Asistenţă şi servicii ştiinţifice prestate – 17.

V. RELEVANŢA SOCIALĂ

În cadrul compartimentului *Transfer de cunoştinţe şi activitate didactică a capitolului V*, a fost publicat manualul pentru învăţământul universitar: MALCOCI, V., BALAN, P. *Bazele scenografiei*. Chişinău: Tipografia “Print-Caro” SRL, 2010, 75 p., ISBN 978-9975-4159-4-1.

Transferul de cunoştinţe pe parcursul perioadei expuse evaluării s-a efectuat de către personalul Centrului Studiul Artelor în cadrul prelegerilor la universităţile din mun. Chişinău, atât la ciclul de licenţă, cât şi la cel de master. În conformitate cu indicatorii de rezultat reflectaţi în Raportul de Evaluare a Centrului Studiul Artelor 9 colaboratori au realizat obligaţiunile de conducători ai tezelor de licenţă şi master, un colaborator a realizat obligaţiunile de conducător al tezelor de doctor. Concomitent personalul Centrului antrenat în activitatea didactică în universităţi a participat la elaborarea manualelor pentru învăţământul universitar, lucrări metodice, compendiumuri, cursuri noi elaborate.

La compartimentul 5.1.5 figurează 15 publicaţii pentru Enciclopedia “Republica Moldova” la care au participat cercetătorii ambelor secţii ale Centrului Studiului Artelor.

Compartimentul 5.1.7. reflectă cursurile noi pregătite de A.M.Plămădeală, A. Dănilă, D. Butucioac, V. Malcoci ş.a. care susţin prelegeri la AMTAP, UTM. ULIM etc. Subcompartimentul 5.1.9 se referă la activitatea conducătorului de doctorat T. Stavilă cu cele 3 teze susţinute în perioada examinată.

Punctaj total pe compartimentul Relevanţa socială – 39.

5.2. Participări la elaborarea actelor normative şi în activităţi de consultanţă

În perioada expusă evaluării colaboratorii Centrului Studiul Artelor au participat în activităţile comisiilor instituite de Guvernul Republicii Moldova, au realizat avize la proiecte de lege şi acte normative, au elaborat documente de politici.

În cadrul compartimentului *Participări la elaborarea actelor normative şi în activităţi de consultanţă* a fost acordat punctaj indicatorilor sub Nr. crt. 5.2.1.- documente de politici elaborate şi aprobate – 3 (Nesterov, T. *Legea Monumentelor de for public*. 2010. ANDRIEŞ-Tabac, S. *Legea privind instituirea medaliei jubiliare Crucea Comemorativă. Războiul al Doilea Mondial*” din 5 martie 2010; Andrieş-Tabac, S. *Legea privind Drapelul de Stat al Republicii Moldova* nr. 217 din 17 septembrie 2010).

Avize la proiecte de legi au fost realizate de: Silviu Tabac: Legea nr. 314-XVI din 26.12.2008 pentru completarea Legii nr. 1123-XII din 30.07.1992 cu privire la distincţii; Legea nr. 17-XVI din 3.02.2009 pentru modificarea Legii nr. 1073-XIII din 27 decembrie 1996 privind investirea în funcţie a Preşedintelui RM; Legea nr. 34 din 5.03.2010 privind instituirea medaliei jubiliare Crucea Comemorativă; Legea nr. 217 din 17.09.2010 privind drapelul de stat al RM; Legea nr. 86 din 28.07.2011 cu privire la simbolurile publice; Legea privind Patrimoniul cultural imaterial, 2011.

Au fost realizate participări în activitatea grupurilor de lucru instituite de ministere – 5 cercetători (Stavilă T. Membru al Colegiului Ministerului Culturii – 2005- 2007; Stavilă T. Preşedinte al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii – 2008; Şlapac M. Preşedinte al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii – 2009- 2011; Dănilă A. Membru al Colegiului Ministerului Culturii – 2009- 2011; Şlapac M. Preşedinte a Comisiei de Heraldică de pe lângă Preşedinţia RM- 2007-2011; Tabac S. Vice-preşedinte a Comisiei de Heraldică de pe lângă

Președinția RM- 2007-2011 și Nesterov T. Membru al Comisiei de expertiză a Ministerului Culturii – 2007-2011)

Punctaj total pentru compartimentul 5.2. Participări la elaborarea actelor normative și în activități de consultanță – 17 .

5.3. Diseminarea informației științifice și promovarea imaginii științei

Pe parcursul perioadei de evaluare una din prerogativele de importanță ale Centrului au fost participarea la emisiuni Radio și TV consacrate științei, la seminare și alte manifestări organizate pentru utilizatori, prin articolele de popularizare a științei, prin elaborarea și editarea cărților de popularizare a științei.

Punctaj total pentru compartimentul 5.3. Diseminarea informației științifice și promovarea imaginii științei – 10 .

x x x

În calitate de cele mai importante realizări ale Centrului Studiul Artelor în perioada de referință putem menționa monografiile:

În domeniul Artelor Plastice:

TOMA, L. *Eugenia Gamburd*. Tel Aviv, ZviPrinting Corporation L.T.D., 2007, 143 p.
ROCACIUC, V. *Artele plastice din Republica Moldova în contextul sociocultural al anilor 1940-2000*, Atelier, 2011, 273 p. ISBN 978-9975-80-458-5
STAVILĂ, T. *Icoana basarabeană din secolul XIX*. Ch: ARC, 2011, 270 p. ISBN 978-9975-61-639-3.

În domeniul Arhitecturii:

NESTEROV, T. *Centrul istoric al Chișinăului la începutul secolului XXI. Repertoriul monumentelor istorice*. Ch.: Arc, 2010, 500 p., În colaborare cu GANGAL, B., RÂBALCO, E., STAROSTENCO P.
ȘLAPAC, M. *Arta urbanismului din Republica Moldova*. Ch.: 2008, 272 p. ISBN 978-9975-62-239-4.

În domeniul Muzicologiei:

GALAICU, V., GHILAȘ, V. și alții. *Arta muzicală din Republica Moldova: istorie și modernitate*. Chișinău: Grafema Libris, 2009. 960 p. ISBN 978-9975-52-046-
GHILAȘ, V. *Muzica etnică: tradiție și valoare*. Ch.: Grafema Libris, 2007, 300 p.
Maria Bieșu – vocație și destin artistic. Red. șt. V.GALAICU /Acad.de Științe a Moldovei, Inst. Patrimoniul Cultural, Centrul Studiul Artelor.Ch.:Tipografia Centrală, 2010 .420 p. ISBN 978-9975-9702-8-0

În domeniul Filmologiei:

OLĂRESCU, D. *Filmul la răspîntie de veacuri*. Ch.: Cartea Moldovei, 2008, 200 p., ISBN 978-9975-60-143-6
OLĂRESCU, D., PLĂMĂDEALĂ, A.-M. *Drama în stop-cadru*. Chișinău: BulatArtGlob, 2009. 173 p. ISBN 978-9975-9552-4-9

În domeniul Teatrolgiei:

DĂNILĂ, A., COROLIOVA, E. *Teatrul Național de operă și balet. 50 ani*. Ch.: Prut Internațional, 2007, 312 p.
CEMORTAN, L. Valeriu Cupcea, actor și regizor. Ch.: Business-Elita, 2008.

Centrul Studiul Artelor își planifică, în calitate de dezvoltare instituțională pentru următorii 5 ani, următoarele acțiuni:

Continuarea cercetărilor și studierea artelor plastice, muzicale, teatrale, cinematografice, arhitecturii, artei decorative aplicate și design-ului din Republica Moldova în ambianța culturală și artistică europeană.

- studierea stilurilor și a tendințelor artistice naționale în domeniul artelor și sincronizarea acestora în ambianța artistică din Moldova Medievală, Basarabia și Republica Moldova. Limitele temporale ale cercetărilor vor fi axate pe un interval de timp din secolele XV-XX;
- reflectarea aspectelor comune și particularităților specifice ale artelor naționale, evoluția istorică și punerea lor în circuitul valorilor europene;
- demersul cercetărilor ce vor fi realizate în domeniile muzicii, teatrului, artelor plastice și arhitecturii, cinematografiei și importanța lor vor reflecta în mod plener locul artelor autohtone în mediul artistic european și va fi constituit din trei compartimente, după cum urmează:

1. Studierea și valorificarea patrimoniului din domeniul artelor plastice și arhitecturii.
2. Studierea și valorificarea patrimoniului din domeniile artelor teatrale, muzicale și cinematografice, cu elaborarea studiilor respective, rolul lor în cultura națională.
3. Punerea în valoare a creației și activității celor mai proeminente personalități din artele Republicii Moldova.

Cercetările în cauză vor fi axate pe aspectele ce țin de rolul și importanța artelor în societatea contemporană din Republica Moldova și interferențele ei cu arealul artistic european.

Realizarea investigațiilor în cadrul proiectului va permite completarea golurilor existente în domeniul istoriei și teoriei artelor naționale.

CONCLUZII GENERALE

Centrul Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM este o unitate științifică performantă în realizarea cercetărilor fundamentale din domeniul artelor plastice, arhitecturii, muzicii, teatrului și cinematografiei.

Activitatea științifică a Centrului se axează pe cercetările din domeniul istoriei și teoriei artelor naționale, pe introducerea în circuit a activității de creație a unor personalități de vază din domeniul artelor (Mihail Grecu, Eugen Doga, Maria Bieșu, Emil Loteanu, Vlad Ioviță, Alexandru Plămădeală etc.). În perioada supusă evaluării au fost studiate și fenomenele artistice autohtone prin raportarea lor la contextele socio-culturale ale diverselor epoci istorice europene și dezvoltarea dialecticii specificului etnocultural cu interconexiunile ideatico-estetice universale.

Rezultatele obținute ale Centrului Studiul Artelor în anii 2007-2011 (monografiile elaborate și editate, numărul de conferințe și numărul de participări la simpozioane etc), angajarea cercetărilor în diverse proiecte și granturi naționale și internaționale, premiile și mențiunile obținute la diverse niveluri, constituie un aport esențial în valorificarea patrimoniului național și crearea unei imagini pozitive în arealul european.

În rezultatul evaluării activității de cercetare a Centrului Studiul Artelor al Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM la profilul *Geneza și evoluția artei naționale* considerăm că unitatea de cercetare în cauză dispune de resursele logistice și de potențialul uman necesar pentru a desfășura o activitate științifică la nivelul cerințelor contemporane.

Punctajul total acumulat la toate compartimentele prevăzute de Fișa de evaluare este de 333 de puncte sau 55,5 %, ceea ce corespunde Categoriei *Bine*.

Totodată, apreciind efortul demonstrat de colaboratorii Centrului Studiul Artelor pe perioada de referință, formulăm următoarele **sugestii (recomandări)**:

1. Unele lucrări elaborate poartă, într-o anumită măsură, un caracter “constatativ”, “descriptiv”. În legătură cu aceasta, recomandăm de a aborda inclusiv tematici care ar trata nu doar aspecte “particulare” ale evoluției artei naționale, nu doar personalități în

parte, dar a identifica și a cerceta *fenomene, tendințe* culturale și artistice, *concepte* ce stau (sau au stat) la baza formării culturii și artelor naționale, elaborând, prin aceasta, *lucrări de orientare filosofică și general-culturologică*.

2. Cercetătorii Centrului urmează să participe activ și rezultativ la diverse concursuri internaționale de cercetare în colaborare cu universitățile și Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (AMTAP). Lucrul acesta ar lărgi și dezvolta autoritatea și vizibilitatea națională și internațională a Centrului, l-ar situa pe o altă treaptă în raiting-ul structurilor de cercetare.
3. Este necesar de dezvoltat baza materială (condițiile de lucru) a (ale) Centrului: lărgirea spațiilor, procurarea de aparataj nou: calculatoare, imprimante, copiatoare etc. (or, majoritatea din ele sunt moral și tehnic depășite), precum și obținerea sumelor financiare necesare (inclusiv prin participarea la concursuri de cercetare în colaborare cu universitățile, cu AMTAP) în vederea editării producției științifice, mobilității academice și științifice (deplasări de documentare în centre științifice de peste hotare), formării profesionale continue: stagii de perfecționare etc.(de menționat că la capitolul “Perfecționarea personalului” situația urmează a fi substanțial îmbunătățită).

Membrii Comisiei la profilul de cercetare
Geneza și evoluția artei naționale

Ion Gagim_____

Eleonora Barbas_____

Constantin Spînu_____